

Guerric AERDEN

Trappist in de abdij van Westmalle

Bij de poort van de abdij van Westmalle ruikt het niet naar bier, zoals je wel zou verwachten, maar naar koeien. Broeder Guerric AERDEN zorgt echter voor de kippen van het klooster. Daarnaast is hij een kenner van de middeleeuwse cisterciënzerauteurs. „Het trappistenleven is een goede biotoop om op een juiste wijze met elkaar in relatie te staan”, zo leerde hij van hen.

‘Vriendschap is het geheim van de ander steeds respecteren’

Erik DE SMET

Een godzoeker, zo mag je broeder Guerric omschrijven. Ooit wilde hij in het onderwijs. Hij studeerde filosofie, maar belandde bij de trappisten. Al 31 jaar is hij monnik. Hij vergelijkt zichzelf enigszins met Robert van Molesme, de stichter van de abdij van Cîteaux, die net als hij leefde in meerdere abdijen. „Voortdurend werd mijn keuze aangescherpt, net als mijn zoektocht naar mijn diepste verlangens. Uiteindelijk ontdek je dat God zelf dat verlangen is.”

–Iedereen kent het woord, maar wat is de kern van het leven van een trappist?

Trappist is de volkse benaming voor een cisterciënzermonnik. Een blinde woestijnvader omschrijft een monnik als iemand die een en al oog is voor God. Voor ons, trappisten, gaat God boven alles. Het monnikenleven is niets anders dan een vorm van christelijk leven. De abdij biedt je een inwijding in het christen-zijn. In de twaalfde eeuw wilden de eerste cisterciënzers dat radicaal beleven: in eenzaamheid en stilte, in gemeenschap en op het platteland. Onze abdijen vind je dan ook stevast in landbouwgebied.

Als cisterciënzer stap je bovendien binnen in een orde. Letterlijk. Er is de dagorde met gebed en arbeid, je moet bijtijds in de kerk zijn, je schoenen moeten op een bepaalde plaats staan. De stilte en de eenzaamheid houden je een spiegel voor. In een klooster kun je jezelf niet ontlopen. Je moet het uithouden met je broeders.

–Wat betekent het monnik-zijn voor u?

De weg is het doel. Het is een beweging. Jezus neemt me mee naar een verte die ik niet ken. Daarom moet ik mijn eigen centrum verlaten. Het is een proces van onteigening. In het klooster geef ik zangles. Ik druk de broeders op het hart dat ze moeten loskomen van hun eigen stem, anders zingen we met dertig stemmen door elkaar. Loskomen doe je met vallen en opstaan. Al onze abdijen hebben kandidaten en toch verlaten velen ons na een tijd. Het gemeenschapsleven is vaak het zwaarst om te dragen. In stilte en gebed kom je ook in contact met je demonen en die ga je dan de naam geven van je medebroeders.

–U verzorgde mee de Nederlandse uitgave van het boek over de vriendschap van de middeleeuwse abt Aelred van Rievaulx. De strengheid van trappisten en vriendschap, hoe rijmt dat?

Broeder Guerric: „De monastieke cultuur was altijd al een tegencultuur.” © Mine Dalemans

De cisterciënzers bestempelden hun kloosters als ‘scholen van liefde’. De mens is Gods beeld. God is kenbaar, want Hij liet in ons een spoor na: we zijn in staat lief te hebben. De mens is godbekwaam. Dat is in onze tijd moeilijk voor te stellen. Aelred schrijft dat er in ons een plekje is dat de Oneindige kan bevatten. Dat plekje

„In stilte een half uur kauwen op een woord uit de Schrift is lastiger dan een dag hard werken”

is de liefde. Ik, een klein wezen, kan God, de oneindig Grote, bevatten. Nergens anders in de christelijke literatuur is het thema van de vriendschap zo sterk uitgewerkt als bij Aelred. Ware vriendschap ontspringt in Christus, groeit en mondt uit in Hem. Hij is de onzichtbare derde in alle relaties.

–Hoe kijken monniken naar vriendschap?

Wie hier intreedt, gaat een confrontatie aan met zichzelf. In jezelf ontdek je dan de nood aan vriendschap. Maar in een monastieke gemeenschap is Christus het centrum. Hoe dichter we bij Christus komen, hoe dichter wij bij elkaar zijn. In de latere trappistencultuur werden de werken van Bernardus en Aelred over affectie en vriendschap achter slot bewaard. De monnik moest zwijgen en boete doen. Vreemd genoeg geraakte het abdijsleven in de greep van het activisme: hard werken, lange koordiensten... Je merkt het aan oudere broeders die het nog altijd lastig hebben met stilvallen. Pas in de jaren 1950 herontdekten de trappisten hun schrijvers. Nu legt de orde meer de nadruk op het leeg en vrij zijn. In stilte een half uur kauwen op een woord uit de Schrift is lastiger dan een dag hard werken.

–Een abdij is omringd door dikke muren. Kun je als monnik vrienden daarbuiten hebben?

Zeker heb ik vrienden buiten de gemeenschap! Bijvoorbeeld door mijn contacten voor het tijdschrift *De Kovel* en onder de

lekencisterciënzers die ik mag begeleiden. Het motiveert je gebed. Deze vriendschappen zijn voor een monnik echter begrensd. Vriendschap is het geheim van de ander steeds respecteren. De ander behoort ons immers niet toe. Daarom is ook stilte een voorwaarde voor vriendschap. Na de completen – het laatste koorgebed van de dag om halfacht – begint voor ons de grote stilte. We zetten dan onze zwarte kap op, zeggen niets meer, groeten elkaar ook niet meer tot ’s ochtends.

–Wat kunnen mensen in 2011 leren van die middeleeuwse monniken?

De monastieke cultuur was altijd al een tegencultuur. Hét taboe van vandaag is de innerlijkheid. Er is een kink in de kabel tussen ons en God. We zijn allen verloren zonen, weggetrokken naar een vreemd land en levend van varkenskost. Het bewustworden van ons verlangen naar het vaderhuis is de bekering. Aelred identificeert de verloren zoon met Christus. Ook Hij verliet de Vader en stortte zich in een verwarde wereld. Wij gaan Hem achterna, keren terug naar huis.